

Yb
84

Biblioteka Uniwersytecka
we Wrocławiu

Wratislaviana

yb84

80061

Yb 84
~~1784~~
5

6.
IMPERATORIS
CAESARIS
FERDINANDI II. AUG:

Literæ
ad Protestantes Silesiæ
PRINCIPES ET ORDINES.

Data Viennæ Anno M. DC. XXXIII.

IV. Cal. Augusti.

Una cum eorum responso Vratislavia

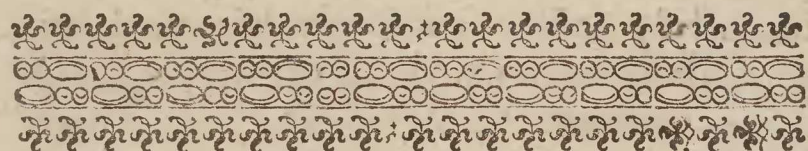
Prid. Cal. Octobres proximas

perscripto;

Germanice primum ad fidem authenticam, nunc extraneorum ergo, quibus Provinciæ Staus & innocentia minus innotuit, Latine edita.

M. DC. XXXV.

6.
4897

FERDINANDUS. II.
ROM. IMP. HUNGARIÆ AC
BOHEMIÆ REX.

Illustrissimi Consanguinei & Principes, Generosi, Strenui, Honesti, fideles dilecti, Indicandum vobis erat, certiores nos factos, convenisse IV. Non. July nuper Vratislaviæ Principes quosdam ac Ordines Silesiæ, ac comitia etiam alia mense Augusto, convocatis Principibus ac Ordinibus Provinciæ nostræ Silesiæ, eum in finem destinata esse, ut apprehensissimis, quæ ab adversariis ac hostibus nostris suggeruntur cōsiliis, id per suffragia agatur, quomodo caput quoddam Provinciæ eligi, illisq; qui hostiliter hucusq; in nos grassati sunt, auxilium ferri, fideles ve-

Az ro

20061 Gšt

ro nostri, qui consentire de his machinis periculosis nollent, persecutionibus variis subijci possint. Sumus quidem in eade vobis sententia, vos male tutis ac administrationi provinciæ pariter fidei quæ vestræ contrariis molitionibus minimè accessuros, verum rem ipsam potius ejusque discrimen, infelicesque tantoties ejusmodi conatuum exitus ratione animoque consideraturos, neque ea, quæ ab hostibus nostris clam doloque suadentur majoris aestimatos, ac sanctum illud fidei vinculum quo nobis obstricti estis. Suasit tamen paternus mitisque affectus noster, ut nostram Domusque nostræ comitatem ac clementiam, cujus beneficio provincia nostra Silesia, chara vobis patria, tot seculis florens stetit & incolumis, ob oculos vobis proponeremus, debitam nobis fidem in memoriam revocaremus, vos ab ejusmodi malis, ac Deo, Magistratui & conscientiae repugnantibus consiliis, avocaremus, vobisque orbi universo, nos Imperatorem, Regem ac Dominum vestrum esse clementissimum testatum faceremus. Et Cæsarea

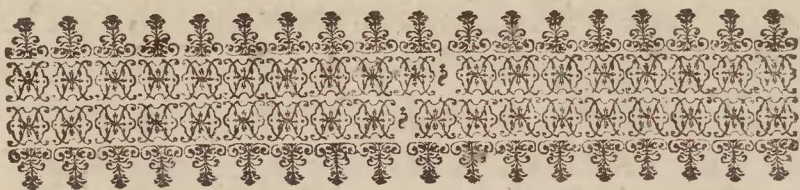
sarea quidem Regiaque gratia omnino pollicemur, nos, ob eam quam speramus constantiam fidei, Privilegia vestra, immunitates ac libertatem Provinciæ constanter servaturos ac defensuros, humanissimumque animum nostrum adeo vobis patefacturos, ut quilibet gratiam, opem, tutelamque & propensam voluntatem nostram sentiat, deque ea una cum Posteritate sua lætitiā & voluptatem capiat. Id quod prorsus ac constanter nobis credatis, qui Cæsaria Regiaque vos clementia amplectimur. Data Vienne IV. Cal. Augusti M. DC. XXXIII. Salutis, Regnorum nostrorum, Romani XVI. Hungarici XVII. Bohemici XVIII. Anno.

Ferdinandus.

Gulielmus Comes Slavata
R^{is} Boh^æ S. Cancellarius

Ad Mandatum Sac^æ
Cæs^æ Ma^{tis} proprium.

Albertus a Kolobrat.
A 3 Ser

Serenissime, Potentissime Imperator,
Hungaria Bohemiaq; Rex, Casarea Re-
giaq; Majestati Vra servitia nostra studio fide-
li subjectissima offerimus.

Clementissime Domine, Binas M^{ris} Vra li-
teras, alteras cum Nicolai Burghusij privatis qui-
busdam huc V. Iduum Augusti allatas, alteras
iisdem verbis eodemq; IV. Calendas. August. die
datas, ab Illustriissimo Principe Henrico Wences-
lao Monsterbergensi ac Olsnensi Prid. Id. Augu-
stij advenientes, ea qua par est reverentia accepi-
mus, argumentumq; earum accurate intelleximus.

Ut igitur per malevolos ac hostes Evangelica
Religionis, à tempore non exiguo omni conatu id
actum est, qua ratione Patriam nostram charissi-
mam cum in statum, in quo, proh dolor! nunc ver-
satur irrequieto ac lamentabili, conicerent, nos-
que reipublica negotia procurandi potestate priva-
rent;

vent: tia quam nondum satisfactum sibi sic autu-
ment, nos Evangelici Principes ac Ordines, tum ex
M^{ris} Vra allegatis, quam ex iis Ejusdem literis,
qua ad Illustriissimum Principem Henricum Wences-
laum Monsterbergensem, de habitis prid.
Non. Iulias & Calendis Augusti comitiis nostris
inclementi ferè gravioriq; animo data sunt, satis su-
perq; experti sumus, idq; omnino conicere potuimus,
prater toleratam sortem tam adversam, extremaq;
omnia nos apud Majestatem Vram magis magisq;
accusari easq; ob res deferri, de quibus neq; per som-
nium cogitavimus, quasq; si maleficatorum ejus-
modi ac inimicorum hominum delationes abessent,
Majestas Vra nobis, quorum ut Germanici cando-
ris Principum ac obadientissimorum Statuum subdi-
torumq; fidem satis experta est, nunquam imputa-
ret: cum DEI beneficio & Majestati Vra & san-
cta memoria colendis Prioribus Bohemia Regibus,
& toti familia Austriaca nihil nisi mentes incor-
ruptas, devotionem ac obadientiam, bonis nostris
ac sanguine spreto fide optima semper exhibuimus.

Quamvis etiam impulsu periculis & necessita-
te, quibus nos ac Patria nostra tamdiu intricata
hesit, & tantum non funditus nunc perit & everti-
tur,

tur, publicè convocaverimus, & de statu Provincia, an & qua ratione calamitatibus & imminenti extremaq; ruinæ eripi, opisq; divina suppetiis quadamtenus saltem conservari possit, consilia in medium protulerimus: nihil tamen adversarii nostri quicquam adducent, unde nos contra fidem honestatemq; vel tantillum egisse, colore modo aliquo aut umbra probabunt. Ita, Dei beneficio, domestico majorum nostrorum exemplo, viximus, ut neq; Magistratui, neq; nobis, aut paribus genere aut inferioribus earum rerum de quibus iniquè accusamur ansam dederimus. Externati itaq; eò magis sumus, suspicionibus ejusmodi sinistris omnem nobis consilii comitiorumq; occasionem eripi ac everti. Et curæ hætenus unice fuit adversariis nostris, eoq; nervos omnes suos intenderunt, quomodo & hac in parte nobis relictaq; Provincia pristina optimeq; parta ante ac retenta libertas eripi, jusq; comitiorum subverti penitus & dirui possit. Et hoc inter præcipua eorum onerum est, quæ ab annis non paucis ruinam Provinciæ accelerarunt, & per infidos, malevolosq; homines salutis publicæ sufflaminis instar admota fuerunt.

Aliter

Aliter olim gloriosissimis Bohemiæ Regibus supremisq; Silesiæ Ducibus visum fuit, qui Provinciam incolasq; conservari salvos florentesq; ita maxime censuerunt, si fida Reipublicæ membra, de incolumitate aut periculis patriæ, ex occasione rerum, sincere honesteq; capita conferrent, boniq; publici negotia pro virili mutuisq; consiliis proveherent. Et ultra memoriam hominum quidem jus hoc provinciæ Comitiam absq; discrimine habendi inconcussum stetit, eorumq; potestatem priores Reges rescriptis variis & diplomatibus comprobarunt ratamq; habuerunt.

Experientia etiam ipsa sæpe numero testata est, quot mala Provinciæ & adversitates tempestivis ejusmodi remediis consultationibusq; declinata fuerint, quamq; Magistratus & subditi, Provincia incolæq; tranquillitatem inde senserint. Sed & nunc Dei auspicio spes nostram melius habuissent, neq; tantopere Provincia ruinam sensisset, nisi osores pacis & cives improbi Principibus ac Ordinibus salubre hoc fidi assensus conventusque telum è manibus vidoloq; extorsissent. Habet itaq; quod queratur Provincia miserrima, Magistratam Vestram

B Illustris

*Illustriſſimo Duci Henrico Wenceslao Monſter-
bergenſi, Olsneſi ac Berolſtadienſi, administra-
tionem hodiernam ſuprema præſectura ea cum lege
ſeveriſq; mandatis injunxiſſe, ne, urgentibus quam-
vis repentinis graviſſimiſq; caſibus, Principes ſta-
tusq; vel omnes, vel proxime aſſiti abſq; definita
Majeſtatis Veſtra permiſſione comitia ulla aut in-
ſtituant aut inſtitutis interſint.*

*Hac vero inhibitiō ut tum, cum de periculis bel-
licis, de reformatione Religionis, aliisq; afflictæ Pa-
triæ negotiis conveniendum imprimis erat, accurate
ſiebat, omniaq; colloquia, penitus præpediebantur;
cui rei documento hac ipſa inſtituta jam comitia
ſunt, conciliabuli vetiti nomine à male nos æſti-
mantibus accuſata: jta quando de imponendis ex-
hauſtæ pridem regioni majoribus indies tributis &
oneribus inauditis, ac quicquid præſecto Ærarii
publici Carolo Annibali Burggravio Dohnano a-
nimus, in patria, ſi Diis placet, commoda intentus,
dicta verat, agebatur, de conventuum libertate con-
troverſiam nemo nobis mortalium movebat.*

*In eam jtaq; miſerrima Provincia incidit ca-
lamitatem, ut curſu imperturbato eo decideret, un-
de,*

*de, objecta nobis inevitabili ruina, nulla fere, niſi
Deus juverit, immortalis emergendi ratio eſt. Huc
acceſſit Illuſtriſſimi ſuprema Præſectura Admini-
ſtratoris iter, clam Ordinibus extra Sileſiam ſus-
ceptum, munere hoc nulli alteri, ut imos vetus fla-
gitabat, credito, neq; commercio literarum ullo de
publicis & religionis negotiis habito: cum officium
ſupremi præſecti non minus ſit, de aſſertione liber-
tatis, Privilegiorum, ſalutis publicæ, Religionis
imprimis, modis omnibus allaborare; quam in ea
quæ propria Regis Bohemiæ negotia concernunt ani-
mum deſlectere. Et hæc ipſis etiam Episcopis, qui
prioribus temporibus ſuprema præſectura functi
ſunt, cura fuiſſe nemo rerum noſtrarum conſcius ne-
gaverit.*

*Stetit ergo Provincia hæc planè inops auxilii,
neq; quicquam unde Principibus & ſtatibus Evan-
gelicis conſilia, præſidium bonaq; monita haurien-
da, quidq; rebus tam inclinatis occipiendum eſſet,
decernere potuit. Non vidit vel noſtra vel Ma-
jorum atas, etiam motibus temporum adverſiſ-
ſimis corpus hoc Ordinum tam abſq; capite ullo aut
conjunctiōe ſententiarum fuiſſe.*

*Male vero conſcientia noſtra apud Deum pa-
riter*

riter & Posteritatem consuluissemus, nisi Nostro-
rum Provinciaeque negotiorum cura suscepta grassanti
malo quantum relictum est remedii opposuissemus.
Suasit amor, suasit fides, quam oppressa Patria debe-
mus, ut publicis honestisque comitiis coiremus, ac in
commune, quae necessaria videbantur, conferremus.
Hoc privilegia Provinciae eorumque assertio jubet: has
leges, hos fines habemus. Ejusmodi equidem in statu,
cum neque administratio regiminis, neque supremae prae-
fecturae functio per absentiam, aut alias causas, vi-
get, sed aut prorsus intervertitur, aut us carceribus
includitur, ut Privilegia praecipua, litera Majesta-
tis & quibus fundamentum Reipublicae innititur,
leges scriptae abjectaeque jaceant, neque vita, fama, ac
peritura hac bona saltem, verum ipsius etiam aeter-
nae salutis negotium, vera DEI agnitio ac doctrina
& quicquid sacri profanique uspiam est, imminen-
tem jam ictum timeant, interque gemitus extremos
praestolentur, praesidium necessarium arripere, ejusque
functionem, & quicquid necessitas publica flagitat
majori natu Evangelico Silesiae Duci committere,
jus fasque omnino adeoque ipsis legibus cautum est.

Explicavimus hoc multis, Celsissimo Principi,
Ligni-

cesi ac Bregensi Johanni Christiano, & pro-
posita necessitate inevitabili, quantopere unicui-
que fidorum Ordinum Evangelicorum rebus Pa-
triae tam arduis causis omnes aliae minoris esti-
manda sint monuimus, idque, post excusationes, pon-
deris non exigui, apud ipsum tandem effecimus, ut
domesticis rationibus omissis boni publici commoda
quamque ipse ut praecipuum Patriae membrum obstri-
ctus illi esset, accuratius consideraret, deque ferenda
quantum vires paterentur ope, conservandorum
Privilegiorum veterisque Provinciae libertatis ergo,
id quod Deus, & conscientia, & Patriae neces-
sitas, reverentiaque Posteritatis requirebant, nobis-
cum consentiret ac Praefectura oblata Administra-
tionem Praesidisque circa Religionis & Conjun-
ctionis mutuae negotia munus ex lege atatis susci-
piret.

Fuit quippe nostrum, omni cum cura & dili-
gentia cogitare, si qua media Provincia miserrime
Christiana ac licita supperessent, ruinam extre-
mam evitandi, aut sub onere belli iniquissimo respi-
randi: Neque hac consilia obedientiae, fidei ac ho-
nestati contrariarum conspirationum nomen me-
rentur, quo quidem apud Majestatem Vestram

à nostris Provinciâq; detractatoribus notantur. Deus ipse illa suggerit, Patria & posteritas flagitat, Ordinum munus concedit, fama unius cujusque & conscientia mandat.

Provocamus ad Orbem universum, qua patientia, quam toleranter à tot annis & onera bellidurissima & illatam nomini, corporibus, fortunisque nostris vim, quæ vel paganis ac barbaris misericordiam elicerent, pertulerimus, obedientes semper ac fidi, eâq; nos spe sola sustentantes, cum exhausta nunc presidia vitæ omnia Majestatis Vestra ejusque copiarum voluntati reliquerimus, nos fidei hujus ac constantiæ si non præmium, oneris saltem incredibilis mitigationem, uti æquum erat, tandem habituros.

Meminit sane Majestas Vestra, id juris nos à prioribus Bohemiæ Regibus, quorum memoria sancta nobis semper erit, dudum accepisse, ne quod bellum inconsultis Ordinibus susciperetur, neve Principes ac Ordines ita susceptum sumtibus ullis aut tributis absq; consilio suffragiisq; unitarum cum Regno Bohemiæ omnium Provinciarum foverent. Sic cum Augustissimus Imperator Rudolphus II.

arma,

arma, contra hostem quantumvis nominis Christiani, absque consensu Provinciarum Anno M. D. XC. corripuisset, Principes iidem ac Status protestatione singulari hac de re acquisitum sibi olim jus asseruerunt. Idem D. Caesar postea Anno M. DC. VIII. a. d. XV. Cal. Aug. inprimis responso clementissimo, de non gerendo absq; Ordinum ac unitarum Provinciarum consilio assensuque deinceps bello, Rescriptis Augustis protixe cavuit.

Præterea cum Majestas Vestra inter reliquos Transactionis cum serenissimo Electore Saxonico Anno M. DC. XXI. redintegratæ articulos Provinciam dehinc & stationum militarium quarumvis liberam fore, & absque sententia hujus aliarumque regionum faderatarum bellum grave nullum susceptum iri fidem suam, ob dura quæque antea tolerata, obligaverit: experiri tamen cum damno Regionis maximo cogimur neglecta moris hujus lege Provinciam deploratissimam sanguinolentis, quæ Majestas Vestra (quibus ex causis ignoramus) in Imperio gessit & adhuc prosequitur, bellis in volutam adeo ac intricatam esse, ut tantum virorum

virorum ac fortunarum jam suggesserit, quantum apertis contra hostem hereditarium bellis, postulatum nunquam fuit.

Idque Majestatis Vestrae cognitioni annis his status & ordines adeo praeclare patefecerunt, ut solis anni M. D. C. XXVII. Wallensteinianis hibernis, non tunc modo, quas vocant, verum multa myriades auri, gravissimis & in auditis antea exactionum modis coacta sint, adhibita tanta, tam hostili crudelitate, ut verba haec nulla sufficiant, & vix oppidum aut locus Provinciae aliquis sit, qui domesticis suspiriis, quot innocentes animae moerore, curis, sevitia militum ac vi immanissima bonis simul vitaeque privati fuerunt, haud testari possit.

Sed nec hic laborum finis fuit: verum id etiam accidit, ut provincia tutela Majestatis Vestrae exempta libidini militum traderetur, & asperrimo dominatui Wallensteiniano, à quo ad Majestatem Vestram provocare vetabamur, subiiceretur, adeo ut fuis nequicquam lacrimis precibusque nihil opis aut allevamenti uspiam impetraretur; sed infensis animis adeo Provincia male haberetur, ut,
an

an ejusmodi inmanitate, Turci Gentilesque unquam sevierint, in controversiam sit. Sic sanè refugium Provincia relinquebatur nullum, quae Majestatis Vestrae misericordiam implorare non ausa, Wallensteinii verò sententia, jussis ac imperiis, quae Decreta ubicunque locorum ab ipso promulgata dictabant, stare, ac liberum ejusmodi & impotentem dominatum cum dolore & detrimento publico sufferre, coacta fuit. Nos ipsos Principes etiam neque Regium a vitumque genus nostrum, neque praestita inclita domui Austriacae tam fida majorumque nostrorum sanguine testata officia, praeterrere acerbissimarum injuriarum ignominiam non potuisse, vel Majestas Vestra meminit; adeo ut non solum opem vel privatis incolis vel statu aliquo seorsim, verum Principibus etiam ac Ordinibus universis tutelam Caesaream implorantibus, ipsa sese Rescriptum aliud dare non posse passa sit, quam visum fuisse, uti supplices ac legati Ordinum Commendatitiis Vestrae Majestatis ad Wallensteinium remitterentur: qui neque aditum, traditis quantumlibet Caesarianis literis, neque durantibus Provinciae exactionibus gravissimis, quarum remissionem
C sum-

summa argenti maxima, trium auri tonnarum instar, redempturi eramus, auxilium ullum aut ejusmodi, quale quidem Principes ac familiae tanti nominis merebamur, responsum impetrare, (ut probra per ignominiam, quæ ab Imperatore illo Status nonnulli eorumque Legati perpeSSI sunt, taceamus,) modo ullo potuerunt.

Imperantibus, Caesar Auguste, Regibus Bohemiae aliis, majoribus Tuis, nostri talia non experti sunt, bellis quamlibet contra hostes hæreditarios, aut rebus aliis difficilibus, acerrimis, & ductibus copiarum præstantissimis. Nunc his moribus & Majestatis Vestrae calitus accepta dignitas, munusque ad tuendam provinciarum ac populorum salutem maximum, tentatum non leviter fuit: & nos, deserti Principes Statusque, despecti jugum servitutis durissimæ adeo sensimus, ut fortunam nostram externi etiam Principes in Imperio ac alibi miserati sint.

Quamvis itaque bello implicatis maximo, arbitrio Præfecti exercitus ad ludibrium relictis liberri-
mo, nihil non calamitatum & injuriæ impositum fuerit: id tamen persuasum habere miseri debui-
mus,

mus, & credere jussi fuimus, apprehensionem hanc armorum neque periculum, neque onus, neque damnum parituram ullum. Et artibus ejusmodi id peractum est, ut scopum belli ab initio neque viderimus, neque veram incendii causam tantopere metuerimus, verum Judio Majestatis Vestrae reliquerimus omnia; donec exitus ipse post docuit, ad extirpationem Evangelicæ Religionis ferrum arreptum esse, incolasque Provinciae nescios quantum vis, contra honestatem ac conscientiam, sanguinem opesque suas, & liberorum ac cognatorum vitam adversus Deum deique gloriam ac doctrinam coactos, huc usque impendisse. Concitavit hoc sanè dolorem bonorum omnium mentibus vix consolabilem, & viderint illi, qui truculentis ejusmodi consiliis cruorem Christianum inundationis instar favissimæ tot regionibus populisque superfuderunt, quomodo crudelitatem hanc & immanes conatus Vindici æterno ante tribunal illud extremum excusare olim possint.

Persecutionem Religionis superior in primis Silesiæ regio in Ducatibus Opoliensi, Ratiboriensi, Oppaviensi, Carnoviensi, Teschiniensi ac Pleßæ,
C 2 Frei-

Freistadii, Oderbergæ, Bythomi locisque vicinis adeo sensit, ut acerbitate nefanda exercitium Confessionis Augustanæ abrogatum, membra Evangelica & incola vel ad Catholicorum sententiam vi adacti vel accersitis undique Processuum criminalium, quaestionum, poenarum multarumque injuriis, in exilium modis acti sint pessimis, effecto ex irruptione Vinariensi ac Mansfeldica colore, quasi Ducatus isti & territoria, quæ exercitus ille infederat, armata manu sumptibusque belli effusissimis acquisita & hostibus erepta, Privilegiorum, sacra pariter ac profana concernentium, jus ex lege bellorum communi amiserint.

Extendebatur postea hæc persecutio in Silesiæ inferioris Ducatus, Glogoviensem, Suidnicensem, Jauoraviensem, Munsterbergensem, ac oppida eò pertinentia, militari non minus sævitia & vi penè incredibili. Noctu passim doloque sustentatis tributo Provincia cohortibus urbes obruebantur, Incolæque ab Evangelica ad Catholicam Religionem desciscere aut cruciatu tormentisque maximis, aut ejusmodi brutâ ratione adacti cogebantur, ut, civibus Catholicis onere sublevatis, Evangelicorum domibus,

mibus, milites viginti, quædraginta, Sexaginta ac plures singulis interdum addicerentur, qui expilationibus, minis, verberibus & crudelitate exquisitissima eoque hospites loci cruciarent, donec viribus ac animo diutius impares Pontificios sese suosque forcè, schedamque Confessionis ac testimonium penitentiae, quod Clerici philurici minutis mandabant, allaturos sponderet.

Nullis exprimi verbis potest, quantum opere instrumenta hæc Diaboli in homines innocentissimos sævierint, quæ Tyrannide corpora miserorum pariter ac animos tortura subjecerint. Hinc Cives Evangelici ac incolæ, senatu. Judiciis, Muneribus, Collegiis artificum ac mechanicorum exclusi, adibus bonisque pulsi, prætextu rebellionis summa aris maxima (uno ob auditas cōciones, sacras, quatuor millia, quos vocant, talerorum numerare coacto) multati, quidam gladio funique addicti, plurimi denique desperatione ejusmodi traditi fuerunt, ut vel talia credendo nihil credere religionemque omnem neque tanti facere ceperint, vel lamentabili fine manus ipsi sibi attulerint, & indignatam vitam horrendo olim Dei judicio cum gemitu subjecerint.

Ac ut funditus id loci Evangelicorum etiam memoria cum ipsis evelleretur, decreta ejusmodi legesque facta sunt, ne quis deinceps ad Conjugium, ad corpora Opificum vel officium civile ullum, aut negotiationem admitteretur, nisi impetrato prius apud Pontificios Confessionis testimonio, Missa audita, & Religione fassa.

Et speciosum huic rei velum quarebatur, extortis à tribunis populi ac collegiis civium libellis assertoriis, sigillo uniuscujusq; Corporis addito, qualiter & tanquam testimonia spontanea deliberataq; defectionis ad Majestatem Vestram postea missa sunt.

Et nunc quidem ac in his ipsis comitiis Evangelici Glogoviae majoris incolae protestatione publica declarant, testari se DEUM rectamq; conscientiam suam, Statutum illud nomine Civitatis ac corporatorum ita subscriptionibus sigillisque additis factum, instarque fidei indubitatae instrumentum passim divulgatum, quasi incolae urbis sponte religionem Catholicam agnoscerent, seq; nec divortium cum ea facturos, nec Civem abque controversia Catholicum recepturos ullum, dejerarent, bona fide nunquam

con-

conscriptum, aut à populo receptum, sed dolo malo, à fidei pessima in fensisque religioni hominibus, sigillis clam conquisitis, excogitatum esse.

Exilia porro ministrorum Evangelii, eorumq; conjugum ac liberorum, observationes templorum, & mille talia nemo satis descripserit. Frustra preces, frustra monita & suspiria Principum Ordinumq; fuerunt omnia. Nihil apud Praefectum Provinciae, nihil in aula Majestatis Vestra profecimus. Res tam bella etiam adeò non displicuit, ut consortes Evangelicae Religionis, objurgationibus quoque & minis abigerentur, ac impetrata à Principibus ac Electore Saxone ipso intercessoria absq; responso ullo reiicerentur, neglecto concordiae prioris interven-
tu Electoris facta eminenti articulo, si necessitas flagitet, hoc remedii genere uti Principibus ac Ordinibus liberum fore.

Quid quod tam crudele impiumque facinus, cui sese Praeses Aerarii Silesiaci & Praefectus Legioni militari Burggravius Dohnanus, impetrato inde cum Religionis ipsius Pontificiae probro salvatoris (sit reverentia sancto aliàs verbo) nomine, ducem strenuum praeiit, in aula Majestatis Vestra singu-
lari

lari cum applausu exceptum fuit, adeò ut eidem continuatio ejusmodi persecutionis ubi vis locorum Provincia injungeretur, additis quidem verbis, *Majestatem Vestram* præter Catholicam Religionem nullam in hereditariis Regionibus suis ulterius locum habituram, omnino decrevisse? Neq; propositum hoc obscurum est, cum mandata *Majestatis Vestrae* noverimus, quibus serò injunxit, ne quis *Exulum Evangelicorum* ullibi reciperetur. Immo Clericorum non nulli, *Abbates, Abbatissæ, aliique* Catholici non veriti sunt nobis Principibus Evangelicis in Ducatibus nostris vim Religionis obtrudere, ac in *Lignicensi, Bregensi, Olsnensiq;* territoriis, obtentu juris Patronatus, Ecclesias, ab annis ultra memoriam hominum elapsis Evangelicorum ministrorum, & *Exercitii Augustanae Confessionis* usu fruenter, occludere, severisque jussis subditos monere, ut aut Catholicas Ecclesias Missæque sacra accederent, aut pœnas corporis unà cum exilio è bonis Ecclesiasticis expectarent gravissimas. Quod factum literis *Majestatis* & juri possessionis semper obtento aperte contra dicit.

Quantopere etiam nobis Evangelicis Principibus

bus Ducatum nostrorum Privilegia tentata fuerint, exemplis non paucis edocti scimus.

Non nulli equidem Pupillos Nobiles, quibus hereditas unctior, quamvis legitimis & à Magistratu confirmatis, ac in Ducatu eodem possessione bonorum propriorum gaudentibus tutoribus instructi erant, in Ducatum alium ab iisdem avocare, tutores illis Catholicos dare, eorum conjugia Catholicis hominibus ob fidem in bello præstitam spondere, ac nuptias ejusmodi non nolentibus ipsi modò, verum etiam nec visis antea unquam procis suis & absque voluntate notitia ac consensu parentum, tutorum, consanguineorumque, post habitis qui è coactis matrimoniis & religione diversa nasci solent casibus tristissimis, imperare ausi sunt.

Durantibus vero his Religionis persecutionibus flamma quidem belli Provinciam miserrimam adeò non pervasit: nihilò tamen minus *Stativa, Lustrationes armorum, transitus copiarum* & onera tanto numero sensimus gravissima, ut immunem horum se fuisse urbs Evangelica nulla aut locus prædicare possit.

Imposita afflictis ea tributa, ea vectigalium ac hujusmodi rerum pensitationes abs-

D

que

que missione excogitatae sunt, de quibus neque Provincia hac vel fundo ante audivit, neque subditi fideles appellati fuerunt unquam.

Non enim subsidia ex more Provinciae usitato tantum postulabantur, quamvis & hac anno uno multas auri tonnas excederent: frumentum etiam citra consuetudinem, molarum usus, carnes, capitum numerus, agrorum jugera ruri, fumus in oppidis serie mensum aliquot & duplicato nonnunquam censu sub indictionem venerunt.

Adde argenti statim numerati erogationes alias, extortum oppidanis colonisque as, victum & quicquid labore curisque acquisiverant. Adde arma, pulverem nitratum, globos, tormenta & iis arvehendis equos, aliaque belli instrumenta, exacta praesertim supplendo cohortium ac legionum numero stipendia: quarum largitionum summa multas auri myriades exaequat.

Tandem tota belli moles, copiis utrarumque partium adventantibus, ad nos devoluta est, & Provincia afflictissima cum in Statum adducta, ut precibus humilimis, subsidiorumque devotissimorum ope nihil aliud obtinuerit, quam incendia, rapinas,

pinas, obtruncationes, & quicquid tyrannis extrema hostilibus animis dictare unquam potest. Vidimus, hem! vidimus avulsos e sinu matrum infantes mactari, feminis puellisque honestis, in compitis, in asylis templorum adeoque publice, pudicitiam simul & vitam (utinam hanc ante illam!) turpiter eripi, gravidas, parientes, octuaginta annorum vetulas, obstupescantibus Christianis animis, discrimine nullo constuprari! tormentis eos, quos pecuniola non nihil abscondisse suspicio erat, subiici haecenus inauditis; Baronum, Equitum, aliorumque ades, oppida item pagosque expilari, pavimenta, si quid illic lateret, effodi, sarcophagos etiam Principum, & monimenta sepulchrorum divelli; templa, cistas Eleemosynarum, sacraria effringi; suppellectilem sanctiorem, ac ornamenta deripi; sacerdotes Evangelicos, conjuges & liberos eorum ferocissime tractari, idque barbarum in morem passim perpetrari, ut hostilitas quavis alia amicitiae, barbaries humanitatis nomen mereri videatur.

Desolationem verò regionis ac incolarum, frugum, equorum, armentorum, gregum, penus, rutorum caesorum & utensilium quorumvis compilationem,

lationem, destinata[m] segetum, hortorum, piscinarum vastationem, everisionem denique rerum omnium squallentes campi, fumantia indies pagorum rudera, mœsta urbes & oppida loquuntur. Et hæc quidem tam adversa, tam acerba, ob solam Evangelicæ Religionis Confessionem, si radicitus his artibus evelli posset, nobis acciderunt.

Neque enim Principibus ac Ordinibus culpa meritò imputabitur ulla, ob quam Provincia pœnis ejusmodi subjici debuerit: quantumvis hostes Religionis & persecutores adigere nos eam ad desperationem etiam atque etiam tentaverint, ut, honoribus, vita bonisque tam indignis modis mulctati, excussa tandem dolore justo patientia aliquid animadversione dignum auderemus.

Quare hæc aperta armorum vis non suffecit, partam benè libertatem, obtrusa servitute durissima & Privilegia, literas Augustales, patrios ritus, & fundamenta legum turbata misere & labefactata, reipublicæ facies confusa, & Statibus Evangelicis ac civibus bonis omnibus tantum non exilium apertè imperatum fuit.

Illud quidem de regimine supremae Præfecturæ
Pri-

Privilegium, de quo priores, Imperatores, ut Reges Bohemiæ, ac supremae Silesiæ Duces, Augustalibus rescriptis expressè caverunt, quantum dignitatis roborisque pristini amiserit, & à veteri forma in aliam sanè suspectam periculosamque deflexerit, nemo nescit.

Liberum olim quippe erat supremo regimini Præfectis, etiam Episcopis id munus administrantibus, Cancellarios, Consiliarios ac Ministros fideles aptosque, Evangelicæ etiam Religionis addictos, ad procuranda Præfecturæ negotia assciscere, qui in verba Regis Bohemiæ juramento singulari nunquam cogebantur, sed supremo saltem Præfecto & Provinciæ jure muneris sui obstricti hærebant; adeò ut Præfecto & auctoritas sua & Provinciæ regiminis ratio integra illesaque constaret: recentiori verò suffectione, Præfecturæ munus vicaria saltem Administratione, quod Majestatis Vestræ confirmatio literarum Augustalium ipsa loquitur, Evangelico quidem Principi collatum, ii verò Cancellarii, Consiliarii, Secretarii eidem adjuncti fuerunt, qui, uno excepto, Catholica Religionis omnes nuper admodum & recentioribus annis, non tam pietate

quàm spe officiorum ejusmodi ac causis privatis ducti, accesserant, & fidei ardorem, ut fieri solet, asperiori animo simulabant. Hi Supremo Praefecto quidem subesse, Majestatis Vestrae tamen solius mandata exequi juramento solenni dato, jubebantur: adeò ut durante hujusmodi regimine, si quid de Religionis Evangelicae assertionem vel tributorum ac indictionum oneribus, destationum militarium, itinerum, & molestiarum innumeris difficultatibus, de illatis Privilegiorum libertati percives malos injuriis, quibusvis Provincia negotiis agendum esset, tanquam in solitudine relictis staremus, & consiliorum omnium inopes, ob odium religionis allevamenti nihil aut auxilii sperare possemus.

Quid quod à suprema Praefectura Administratore potentia omni & auctoritate sublata, res eò plane deducta fuit, ut Dohnanus etiam circa eas res, quae Aerarium publicum, cui praeerat, minime concernebant, pro libitu ageret, nihilque inconsulto eo & non assentiente Princeps Administrator de republica decernere auderet, sed hujus arbitrio & malefantis sententiis relinquere quidvis cogeretur?

Operam

Operam certè impendit omnem, omne ingenium suum (excellens illud, si ad bona deflexisset) excussit, quomodo ruinam aliàs minantem Provinciam insolitis inauditisque tributis, indictionibus, coactione militari & oneribus Christiano parum dignis subverteret.

Defensionem imprimis Publicam & quicquid negotia militiae attinet, (qua libertas penes Provinciam ac status, quotiescunque id necessitas & conditio temporum flagitabat longa temporum serie inconcussa steterat) ita Administratori Illustrissimo è manibus eripiebatur, ut praeter umbram tanti nominis superesse sibi nihil uspiam cerneret. Hinc Provinciam extorta omni armorum correptione, ab irruptionibus quantumvis exiguis obrutam esse, adeòque incustoditam praeda instar quorumvis libidini patuisse, nemo miretur.

Ingruentibus praeterea periculis & casu quodam subito, in commune statim consultum olim & conventu publico de his quae necessaria videbantur actum fuit: at nuper mandatis severissimis Principum ac Ordinum congressus & alloquia vetebantur.

Sup-

Suppressa igitur Comitiorum libertas, illud ornamentum patrii juris, diu jacuit, neque integrum Principibus ac Ordinibus fuit, capita de suo & incolarum discrimine conferre, ac mutuis suffragiis indicare quod remedium Provincia laboranti presaeque religioni adhibendum videretur.

*Perferendum uerò hoc omne Administratori
supremae Praefecturae, vel ideo erat, quod officio huic
certis saltem cum conditionibus suffectus haud dubie
fuerat, contra evidentissimam literarum Augusta-
lium mentem: adeò ut vel hinc Provincia ansa su-
spicionis data sit, hoc etiam modo Privilegiorum
suorum robur per cuniculos peti ac sensim everti:
Cum Principum quoque congressus, qui Baptisma-
tum sacrorum aut Funerum caussa fiebant, in aula
Majestatis Vestrae, tanquam periculosi, à malevolis
reprehenderentur, & in invidiam conjicerentur
ejusmodi, ut ante annos aliquot, quidam ejusmodi
negotiorum caussa missus, Ipsum Supremum Præ-
fectum, qui tum alius erat, ne cum serenissimo Saxo-
niae Electore de rebus ullis conferret, nomine Ma-
jestatis Vestrae, monuerit.*

*Cur circa vetera homagii instituta, partem ju-
ris*

ris nostri maximè conspicuam, tantopere mutatum sit, vel cæcus videat: Et privilegiorum hæcenus & moris usitati jussu homagia electis Bohemia Regibus, Ducibus Silesiæ Supremis, à Principibus ac Ordinibus, fidei & obadientiæ ergò nullibi quam in ipsa Silesiæ & regia Vratislavia præstari vel propterea receptū erat, quod simul à Rege Privilegia Provincia, literæ Augustales, immunitates ac ritus patrii stabiliri, gravamina publica demi, Ordini cuiusvis jura sua sigillatim firmari, omnesque sub novo Regimine certiores libertatis suæ privilegiorumque esse possent.

Nunc, quæsito ex aliis causis colore, non nulli Statum in aulam accersiti, reliqui etiam monitis severis Præ aut Vienna Majestatis Vestrae filio Ferdinando III. ante susceptionem regiminis, neque conjunctim, sed diversis temporibus, homagium præstare coacti fuerunt: adeò ut Principibus & Ordinibus omnibus ac singulis publicarum pariter privatarumque immunitatum robur haud parum sic imminutum sit, derivato ex his fontibus isto etiam onere, ut post præstitum juramentum occasiones rerum bene gerendarum in vobis eripiantur, &
E *evocatio.*

evocationes extra Provinciam tacite introducantur, magno libertatis optime quondam parte dedecore ac detrimento.

Hinc & illud præjudicii genus ponderis non exigui pullulavit, ut Principes & ordines, quos Privilegia sua tributorum & exactionum quarumvis onere liberabant, quique subsidia Bohemæ Regi subinde non nisi voluntaria, & testanda devotioni suæ, ac sub cautione evictionis, præbere nunquam solebant, artibus quibusdam eò adducerentur, ut tanquam officii ac juris ratione ad inductiones quotiescunq; id Regi libitum cogerentur. Unde obiter & singulis fere mensibus tributa Ordinibus imposita fuerunt, iniquissima, militibus inde debita sua, vi armisque extorquere jussis & tam impotenti cum dominatu interdum, ut tanquam habitis solennibus comitiis indicto ea pensitationes exigenterentur, quas una cum supremo Præfecto Burggravius Dohnanus exigendas censuerat, post habito veteri jure ritibusque nostris, per quos Præses Ærarii Conventibus publicis interesse ac de rebus ejusmodi decernere utebatur.

Quod si verò etiam Ordines alii adsciscebantur
non

non ad colligenda eorum suffragia id fiebat, sed ut quid faciendum videretur, ex edicto audirent.

Et ne quicquam libertatis amplius restaret, minis de inclementia Majestatis Vestra, allectione inter Consiliarios aliisque titularum splendoribus, corruptelis munerum, monitis severioribus, modis denique quibusvis plurimum votorum consensus, vidoloque adeò conquisitus fuit, ut tributa illa quasi voluntaria, & consultationum honos nihil nisi umbram sui & inanem quandam speciem retinerent, ac Provincia parum exserua hac comitiorum venia solatii hauriret. Cujus rei specimen vel anni duo M. DC. XXXI. & M. DC. XXXII. præbere possunt, extortis per ejusmodi pensitationes tot auri tonnis, præter com meatum militare, armenta, pecudes, tormenta, pulverem nitratum, plumbum ac mille talia, quorum postulationi neque modus neque finis fuit.

Nondum allegamus commerciorum Provincie, ac negotiationis damna, ob vectigalia vel priora contra Privilegiorum nostrorum mentem immane quantum adaucta, vel nova in merces, heic & alibi locorum censu semper exemptas, aut non ni-

si cum extra fines Provincia deportarentur tributo
subjectas, indicta, vel de quibusdam mercibus, colore
praesertim tinctis, duplici aestimatione exacta: tan-
tis totiesque iteratis in telonio mandatis, ut negotia-
tionum vigore interclusa magnum conservationi
publicae sublevamentum pane interierit, ac ere bo-
nisque diruti mercatores nunc quoque de injuriis
ejusmodi expostulent ac conquerantur.

Quos vero gemitus, quam acerbis lachrimas-
suas Supremo Numini tot millia relictarum vidua-
rum pupillorum, aliorumque in pudendam inopiam
detrusorum indies commendant, privati non sorte
tantum hucusque & usura pecuniae, quam annis
prioribus Provincia ac Ordinibus, ad provehenda
in primis Majestatis Vestrae negotia, acceptis in fi-
dem debiti iis syngraphis, de quorum observatione
Ordinum etiam decretis cautum est, testanda devo-
tioni suae mutuum dederant: Verum in dubitatio-
nem etiam solutionis propterea ad ducti, quod, Prin-
cipibus Statibusque ad dissolutionem aeris hujus tri-
buta subinde destinantibus, inductiones ejusmodi in-
stinctu Burggravi Dohnani & aliorum Fisci Silesi-
aci negotia tractantium imprimis, alio uersum iis,
qui-

bus vel doni alicujus gratia, vel spes solutionis in
aula facta fuerat, vel Dohnano etiam ipsi, ob extor-
tas à Provincia pollicitationes adeo cesserint, ut bo-
ni creditores, in discrimen conjecti sapius fortuna-
rum omnium, praeter frustrationem spei suae & im-
pedita nomina nihil quicquam abstulerint.

Et in ista est inde fidei Ordinum ac Provin-
ciae tanta labes, ut difficultate nummaria urgente
ne fors quidem mutui aeris exigua cogi possit.

Non morabimur Majestatis Vestrae sanctiora
tempora enarrandis iis, quae alias contra Privilegia
nostra, literas Augustales, consuetudines ac institu-
ta vetera, eorumque per Majestatem Vestram
factas corroboraciones, damno nostro ac Provinciae
in credibili perpetrata sunt. Id ruinam nostram
imprimis acceleravit, quod perpessus toleranter ac
sedatè tot malis, non solum ignari immerentesque
fluctibus belli sevisissimis implicati, & auxilii Caesarii
liberationisque inopes relictissimi: Verum etiam
id actum fuerit, ut beneficio pacificationis, ante an-
num à serenissimo Danorum Rege proposita, prorsus
excluderemur, & tanquam fontes ab ea segregare-
mur tranquillitate, quam alii sperabant, nos im-
primis merebamur.

Neque enim antea, præter mandata ad Præfatum Supremum & Vratislaviam metropolim de comite Legatis conquirendo, vel signum misericordie curaque Casarea, vel ulla hac de re speciem solatii alicujus habentes litera nobis exhibita sunt.

Audita immo voces non obscura, ab ore Wal-
lenstenii penes quem arbitrium quidvis faciendi
tum erat, excepta, Principum ac Statuum Evangelico-
rum Ducatus, territoria & dominia, nobilium
villas & pagos, aliorumque ades ac bona ob defectionem
jam aliis destinata, & hereditario impo-
storum jure addita esse. Stetimus itaque spei om-
nis de religionis ac Reipublice securitate vacui, &
opem illam, quam circa tuendam pacem publicam
ac quævis Privilegia Majestas Vestra fide jura-
ta promiserat, polliceri nobis ipsi nulla tenus potui-
mus. Factum est inter hac fortunæ nostræ ad ver-
sa, ut copie Evangelicæ Augusti Sueciæ Regis &
Serenissimorum Saxonici ac Brandenburgici Electo-
rum auspiciis pedem provinciæ inferrent, eamque
præter pauca Silesiæ superioris loca, armis suis subi-
gerent, facta apud Ordines mentione splendida, Re-
gem ac Electores urgentibus ita rebus, & excommu-
ni Foe-

ni Foederatorum suffragio, læsam in Imperio pacem
Religionis allevare, & persecutioni Sacrorum ho-
stili, oppressioni libertatis Germanicæ, concessam
à DEO, Natura, legibusque defensionem tam diu op-
ponere coactos fuisse, donec Christiana, fida, con-
stansque pax ac tranquillitas, restaurari ac insoli-
dum reponi possit.

In memoriam imprimis Electori Saxonie sere-
nissimo venire illud promissum suum, quod Princi-
pibus ac Statibus Evangelicis conciliationis inter
Majestatem Vestram & Ordines anno M. DC.
XXI. inita occasione, cum consensu Vestrae Maje-
statis fecerit, & jam eò allaborare, ut calamitosum
Provinciæ Statum toti Orbi cognitum ab ea aver-
tat, nutantem quo sufflamine armorum, quibus jam
ad Steina viam Casarianos in fugam coniecisset pro-
virili fulciat. Animorum itaque nostrorum sen-
tentiam hac de re seriò postulari.

Quid à spatio temporis non exiguo, etiam post
procuratam ab Electore Saxonie conciliationem per-
pessi simus, quantum Religionis nostræ Privilegio-
rumque libertas turbatarum ac onerum pertulerit, ne-
mo mortalium ignorat. Ipsi vero optimè scieba-
mus,

mus, quamvis Majestatem Vestram precibus & Supplicationibus humilimis, uti saepe antea factum est, imploravimus, supremo etiam Provincia Praefecto, quasi contra mentem suam demissis manibus, Statu Patria adeo lamentabili sedente, nos arenae semina mandatueros, & operam omnem lufuros.

Quid faceremus igitur aliud, quam ut oblatam & oculis jam obversantem opem, spe religionis sublevanda obtinenda pacis, post eversum jus sacrorum & infandas persecutiones, ambabus ulnis amplecteremur? Et huc invitabat nos etiam ea potestas, quam ipsa Majestas Vestra inter reliqua Compositionis cum serenissimo Electore Anno M. DC. XXI. inita capita, asseveratione, verbis, literis nobis fecerat ac concesserat. Quare illa quae Majestas Vestra semel probavit, neque honestati, neque obedientiae contraria fore non immerito credidimus. Idem suaserunt Augustales illa de libertate exercenda Religionis Augustanae Confessionis litera, à Divis Imperatoribus Rudolpho & Matthia suo successorumque Regum Bohemicorum ac supremorum Ducum Silesiae omnium nomine solemniter nobis collata, jurejurando Stabilite, sancteque contra quos-

quosvis assultus defensa, à Majestate vero Vestra non minus clementer confirmata. Fuit nos gloria DEI, conscientia nostra, & publica confessio, ut soli illi religioni Evangelicae, quae Prophetarum Apostolorumque scriptis & salvifico DEI verbo continetur, quamque sincera Confessio Augustana agnoscit ad haerere, in eaque, auxilio divino, adjutos, Christianè vivere & beate mori.

Et id quidem à Majestate Vestra & majoribus ejus jure meritoque nobis concessum est: cum Magistratus caterarum quidem rerum arbitrium, in Animas vero ac Conscientias solus DEUS immortalis imperium habeat.

Ratio etiam inuocentis Juventutis nostrae, in Evangelica Religione educata, & beneficio Divino fideliter instituta, habenda maxime fuit, cujus pars cum diversis in locis Catholicorum sententiae accedere imperiis tyrannicis coacta jam fuerit, reliqua eadem institutorum veterum jactura non minus timenda erat.

Ac ut consciî nobis optimè sumus, nos oblata ejusmodi acceptela nihil iniqui aut impii quæsisse: ita & apud Praefectos copiarum & ipsos Postea
F Prin-

Principes, quorum auspiciis ad nos missi fuerant, Deum hominesq; testati sumus, nos idcirco de exuenda fide, honestate ac obadientia nunquam cogitasse: Faceretamen non potuisse, quin Confessionem fidei nostrae Christianae quibus possemus modis assereremus, & ad tuendam religionem Evangelicam ac vigorem pristinae libertatis, & repetita toties Majestatis Vestrae promissa auxilium hoc recipere, quantum denique jus, fas permittit nostras quoque partes ad provehendum tam laudabile propositum adjiceremus. Additum hoc, non dubitare nos de oblata hac & à Majestate Vestra jamdiu probata religionis ac Privilegiorum tutela, ea spe certissima, sicubi serius aut citius de pace agendum sit, Provinciam nosque Evangelicos Principes & Status, iisdem quibus ceteri conditionibus, tranquillitatem eandem, sublati una de quibus questi sumus oneribus, recepturos.

Hoc illud est, quod jussu necessitatis extremae, & Majestatis Vestrae ipso indultu, fatiscente tot malis republica, occipimus, cujusque causa hostium instar ferro flammisque miserrima Provincia subjicitur.

Statu-

Satvat de nobis omnium gentium jus, & illud quod natura unumquemque docuit, an conscientia, an honestati, an fidei laesa rei simus, ad expetendam etiam ejusmodi opem adaecti, tradito Wallenstenii crudelitati absoluto imperio, nobis libidini ejus, contra quam sperabamus ac merebamur, relictis, Provincia tutela Magistratus orbata, corporibus, animis, bonis ac fama turbatis, spe religionis & pacis publicae sublata, rebellium ac perfidorum titulis undique jactatis, quae in fontes audire indies, intueri & perpeti adaecti fuimus. Nemo Christianorum miretur si pessimè habiti Ordines, protectione Magistratus exclusi, & vita bonisque suis alieno arbitrio expositi, eam sententiam foveant, sese à prioribus depraestanda fide pactis quasi exturbatos esse, & dissolvi solitam obedientiam Magistratu Privilegia Provinciarum & jura evertente, pacem Publicam negante, subditos suos aut impotenti aliorum dominatui & tyrannicis jussis, aut Persecutioni animarum, obtrusis ignota ipsius Religionis sacris, contra promissa ac pollicitationes subiiciente. Certe cum instinctu naturali & honestatis habitatione gentes aliae ac provinciae, defensionem juris natura-

lem esse, interque Dominum & subditum obligati-
onem mutuam intercedere statuunt: Vitio veri
subditis, fidelibus non poterit, si, post obtentam erga
Principes suos fidei & Constantiæ laudem & re-
jectas preces supplices male tractati, pro defensione
libertatis & vitæ etiam aliena auxilia quarant, aut
oblata accipiant. Nos tamen Principes & Ordi-
nes Evangelici causam nostram & innocentiam
DEO soli commendavimus, honestati fideique ad-
versa nunquam perpetravimus: Sed grandi pati-
entiæ documento hostilia quæque à Majestatis Ve-
stræ copiis recepimus, omnia illis semperque, donec
Exeritus illi ad ventarent, nosque oblata protectio-
ni accederemus, suppeditavimus, tributa gravissi-
ma, commeatusque indictiones pertulimus, abactus
equorum, jumentorum, gregum, expilationes supel-
lectilis ac instrumentorum sustinimus, & iis solis
suspiriis restitimus, si quod remedium vi huic armo-
rum videri aut solatium à Majestate Vestra de li-
beranda Provincia & asserenda Religione Evan-
gelica, & libertate a vita exaudiri posset.

Adeo vero hac tantum non socordi lenitate
nostra profecimus, ut in cendiis, rapinis, cadibus im-
pleren-

plerentur omnia, innocentes variis tormentorum
hactenus inauditorum generibus, passim ad mortem
usque ex cruciarentur, Magistratus, Præfeti loco-
rum, Officiales Principum ac Consiliarii, Principes
ipsi ludibrio haberentur, jactatis passim sermonibus,
jussum esse ut ipsis ac qui à Consiliis sint, manus inji-
cerentur, Ducatibus insontes & Dominiis exue-
rentur, desertorum instar haberentur, oppida eorum
pagique incendiis vastarentur, ades ac conclavia
diriperentur, & alia, quibus recensendis tempus ip-
sum nos deficeret.

Nunc etiam derebus in solidum reponedis pa-
rum nobis fiducia relictum esse, vel Majestatis Ve-
stræ Cæsareæ missæ jam huc literæ argumento sunt,
quæ Privilegiorum quidem ac Immunitatum, nul-
lam verò prorsus Religionis Evangelicæ mentio-
nem exhibent, sine qua Privilegia omnia ac Immu-
nitates tanti non facimus.

Sed neque parum nos urit, malevolos quosdam
hostesque tranquillitatis persuadere Majestati Ve-
stræ conari, periculosam nos consilia eaque contra jura
Provincia & datam fidem machinatos esse. De
quibus quidem neque cogitavimus, neque male feri-

atorum os impudens accusare nos jure unquam poterit.

Imo publicè potius notum est, si harmoniam Reipublicæ, Patriæ ac Religionis non adeò turbassent, verum ei conservanda potius opitulati fuissent, neque Majestati Vestræ desolanda non hujus modò Provincia, sed totius Imperii Romani, quasitis ex invidia, odio, & cupidine Religionem & Rempublicam evertendi calumniæ suæ coloribus, auctores extitissent, & anxie admodum in eo laborassent, Magistratum pariter ac subditos majores inde fructus hucusque percepturos & profusionem Christiani sanguinis deplorandi tam justas causas non habituros fuisse. Sed est iudex ille Supremus, cui negotia nostra committimus, tranquillo animo contemnentes ea, quæ ad versarii, ob suppetias, ore virulentissimo gannunt; licet apud Majestatem Vestram, variorum criminum quorum prorsus immunes sumus, falso nos insimulare & ob ea traducere conentur, quæ contra DEUM, honestatem, conscientiam & fidem Christiano homine dignam facta esse nemo sanus nobis objiciet, nemo probabit.

Deo quidem immortali nos ac majores nostri

ex

ex animo gratias egimus, & instar summi ejus ac paterni maxime muneris duximus, patriam hanc nostram, uti Majestas Vestra mentionem in istis literis suis iniicit, sub majoribus Vestræ Majestatis sancta memoria colendis, ornamentis illis Celsissimæ domus Austriacæ Cæsaribus ac Bohemiæ Regibus, aliquamdiu florentem stetisse ac in columem, & immortalia illorum merita gloriosissima ideò apud nos semper erunt, quodet Privilegia nobis sacrarum rerum ac Profanarum illustria impertiverunt, & habita clementiæ ac justitiæ ratione sarta nobis illa tecta que semper conservaverunt, adeò ut beneficium hoc præcipuam felicitatis publicæ partem esse merito hætenus censuerimus.

At eò decidimus nequitia Sicophantarum & potentibus in damnum mendaciis, prodolor! ut ruentibus pristinis immunitatum decoribus tum Religionis Persecutio, Majestate Vestra ad clavum Imperii sedente, quæqua versum velut contagium quoddam incredibile quantum grassata sit: tum nemi hominum sufferendis oneribus miserandum, adeò ac expertum nunquam antea statum dejecta, sepulcrique similis, nisi nomen nihil retineat.

Fateamur

Fatemur equidem castigationem hanc ob gravia & infinita delicta divinitus nobis accidisse nosque Paternæ DEI voluntati, fiducia recuperanda gratiæ opisque caelestis, promptis infractisque animis obsequium præstare: id tamen etiam sacris literis edocti sumus, verbo DEI hostiliter habito, dirutis Evangelicæ fidei templis, portis gloriæ, per quas Dōmino illi dominantium qui Reges ac Monarchas instituit & dejicit, intrandum est, in angustiam contractis, sanguine Christiano sine missione ulla effuso, exitum eum tandem sequi, quem non nisi tirstissimum futurum, morante licet vindicta caelesti, quamvis inviti auguramur.

Comitia nostra & deliberationes publicas quod attinet, DEO Casareâ illa Majestati Vestra, Evangelicis Proceribus omnibus, adeoque Orbi universo absque ulla nominis fama, fideique jactura, satis probavimus. Et adigit huc nos impetu suo præsens rerum necessitas, Republica in squalore jacente ac solitudine, recedentibus ab ea iis quorum ope erigi debebat ac servari, Majestate vero Vestra adeo nihil auxilii suggerente ac solatii, ut melius sic fore, ne, spes quidem ulla ostendatur.

Etratio-

Etrationem sanè Majestas Vestra ineat, tam diversis Exercitibus, animo Religionem armis hinc asserendi, hinc opprimendi in Provincia consistentibus; stationes, præsidia commeatum pro libitu, vi injuriisque, & quasi ipso supera inferis miscendi proposito capientibus, an remedia Christiana, an consultationes & deliberandi cura prorsus omitenda, & arbitrio militari omnia licentiaque relinquenda sint? Factum hoc quidem eum in modum hætenus, ut subjecta persecutionis libidini Provincia, & Principes Evangelici quidvis perpeffi sint, fessi adeo, fracti & viribus omnibus diruti ut opis humanæ nescij fiduciam ad DEUM solum erigant, spe certe non inani, cum negotium hoc gloriam præcipuè nominis ejus concernat, illum caelesti auxilio suo summo cum ardore hoc poscentibus non defuturum.

Majestatem vero Vestram Casaream devoti supplicesque veneramur, ut post habitis calumniatorum, quibus devastaciones Regnorum ac Provinciarum, everisiones Rerum publicarum Legumque, ex stirpatio præsertim Evangelicæ Religionis gaudio

G

sunt

sunt unico, susurris ac temerario ausu, suspicionem de his rebus ac consilijs, quarum nobis conscij, minime sumus, omittat, idque clementer sibi persuadeat, non detrectare, nos deliberationes has instituere vel presentibus ipsis, qui nos ac religionem nostram odio prosequuntur intimo.

Viderit DEUS, nos à Majestate Vestra ne nunc quidem de libero Religionis Nostræ exercito spem accepisse ullam: Verùm tutela omnis inopes hostilia quævis eaque timere cogi, quæ vitam, bona & famam nostram petunt clade nunquam merita.

Hoc, Cæsar Auguste, nostrum responsum est, subditorum tuorum, incendio belli & persecutione Religionis in ruinam præcipitatorum miserrimam. Hæc exhibenda veritati & Statui Patriæ mæstissima acerbo referre tibi animis obadientissimis debuimus, volumus. DEUS te seruet, Imperator: DEUS cordi tuo saluberrimas has cogitationes suggerat, ut restaurata per te fidei Christianæ ac Reipublicæ tranquillitate, & repositis in

solis

solidum rebus malè quassatis, hæc etiam Provincia denuo vires recipiat, floreat, revirescat, Vratislavia ex Comitjjs nostris Prid. Cal.

Octobres. Anni Salutis.

M.DC. XXXIV.

Cæsareæ Regiæque Majestatis Vestræ.

Subjectissimi Evangelici
Principes ac Ordines
Silesiæ.

Von Gottes gnaden Carl Friedrich /
Herzog zu Münsterberg in Schlessen / zur
Deßsen / Grafe zu Glas / Herr auff Stern-
berg und Jaischwig.

Unsere Günst / Gnade / auch ganz willige /
freundliche / vnderdrossene dienste / vnd alles gutes
bevor. Wolgeborne / Edle / Gestrenge / Ehrenbeste /
Erbare / Wolweise / Vorsichtige / besonders gute gönner / be-
sondere liebe / vnd geneigte / Insonders günstige freundlich ge-
liebte Herren vnd gute freunde. Was nötige vnd gebür-
liche sorgfalt / die Durchlauchte Hochgeborne Fürsten vnd
Herren / unsere freundliche geliebte Vetteren / Brüder vnd
Gevattern / Herr Johann Christian vnd Herr Georg
Rudolph / Gebrüdere / Herzoge in Schlessen zur Liegnitz /
Brieg vnd Goldberg. Unsere gnädige Fürsten / Herren /
vnd respectivē Gevattern / nebenst uns Herzog Carl
Friedrichen vnd uns Rathomannen / Sowol der Land : vnd
Ritterschafft Breslawischen Fürstenthums / als Evangelis-
schen Stände dieses Landes / vor das allgemeine Evangelische
Religionswesen / vnd den hochbekümmerten zustand dieses
Landes bißhero vnd noch getragen / vnd sich dahin bearbeitet /
wie mit hülffe / That vnd that der hohen Christlichen Evan-
gelischen Potentaten / Chur : vnd Fürsten des H. Römischen
Reichs / nach anleitung derer mit Gott vnd guttem gewissen
eingetretenen Conjunction , daß euserst vorterbte Vater-
land / von der endlichen total ruin vnd vntergang gerettet /
der hochgewünschte Religion vnd Landfried erlanget / vnd
die deutsche lieberet vnd Freyheit / sambt des Landes wol er-
worbenen ansehnlichen Privilegien / Rechten vnd Fundamen-
tal gesetzen conseruirt vnd erhalten / vnd durch Gottes
(:) gnädi-

gnädigen beystand/ auff die liebe posteritet gebracht werden möge/ Dessen alles haben die Herren vnd ihr ohne einige weitleuffige außführung genungsame wissenschaft / vnd ist nu mehr land: vnd weltkündig worden.

Wie nun wir/die Intressirete Evangelische Fürsten vnd Stände/zu dem höchsten Gott das feste vertrauen setzen/seine Göttliche Allmacht zu rechter zeit dieses Christlich angefangene / zu seinen Ehren gerichtete / vnd biß off diesen tag fort gebrachte/ ihm wol gefellige/hochwichtige Werck/genedig wol wie werde ein gewünschtes/ guttes / glückliches ende erreichen lassen / Also befinden wir vns schuldig / noch förder daran trewlich zu vigiliren vnd nichts zu unterlassen/ was immer zu dessen nützlichem progress, bey aller vorstossenden Occasion, von vns vnd den andern Evangelischen Fürsten vnd Ständen loblich vnd rühmlich könne vnd möge bedacht/ erinnert/ befördert/an: vnd fortgestellet werden.

In solcher Intention, haben wir auff jeso schriftlich gepflogene communication, mit hochgedachter Herzoge zu Brieg vnd Lignitz Id. Id. vnd Fl. Fl. G. G. eine zusammen beschreibung der andern Evangelischen Stände / vnd Mitglieder dieses Landes / vor gang hochnötig ermessen/ Zumal/ da andere hochwichtige puncta vnd deliberationes vorfallen/die vns beyden Evangelischen Ständen/Münsterberg: Delßnischen vnd Breslawischen Fürstenthumber/ vor vns / vnd in nahmen der andern abwesenden Interessirenden wie bißhero gang willig/trewlich vnd unverdrossen geschehen/ zuerörtern vnd zu richtigem Schluß zubringen / nicht wol möglich / auch deß Landes hergebrachten verfassung halber/ hoch bedenklich sein.

Wann wir vns dann bedüncken lassen / es werde vnd könne den

ne den Evangelischen Ständen vnd Mitglidern / solche wolgemeinte/vnd zu deß euserst bekümmerten Vaterlandes bestem angelehene vertrewliche communication, vnd zufernerer trewer vnd solcher zusammensetzung / wie es vnter recht eysfertigen Religions Verwandten zugeschehen löblich vnd billich ist/vnd der zustand deß nothleidenden Vaterlandes erfordert / vorhabende Consultation nicht vnlieb/ noch vnangenehm/ vielmehr angeregte Stände geneigt vnd begierig sein/ solche Zusammenkunft willig zubesuchen / vnd sich darzu einzustellen / vnd deß gemeinen Vaterlandes beste mit guttem Rache befördern zuhelffen.

So haben wir solche vnser gute gemeinete intention, vnd das wir zu jetzt angedeuteter vnterredung vnd Zusammenkunft/den vierden tag Julij nechst künfftig allhero nach Breslaw/ Abends zu dorn einzukommen / vor bequem vnd gelegen geachtet/den Herren vnd Euch eröffnen vnd zu wissen machen wollen; Gar nicht zweifelnde (vielmehr Sie hierumben gunst: vnd gnädig / freunde: vnd dienstlich ansinnend vnd ersuchende) Sie werden vnd wollen vnter ihnen eine solche anstellung treffen/weil in jesiege ihres orths vnd Fürstenthumbs bekümmertlichen vnd gefehrlichen zustande vielleicht nicht wol möglich/ das ganze Corpus oder Evangelische sämbliche Landes Stände zusammen zubeschreiben/vnd mit ihrem Rache zu solcher fürfallenden Zusammenkunft die ihrigen abzuschicken/darmit doch / auffgenehmhabung vnd ratification der Vornehmsten Landes Eltisten/so etwa zuerreich sein/ ihres mittels Personen / von Land vnd Städten/denen dieß Evangelische Religionswerck Christlich wol angelegen / vnd zu befördern lieb: vnd angenehm ist / allhero der angedeuteten Zusammenkunft bey zuwohnen / abgeordnet werden

(:)(:)

Diese

Dieses / wie es des hoch bekümmerten Vaterlandes euserste
Nothdurfft erheischet/ vnd sonder zweifel ihnen vnd den Herren
selbst wolgefellig ist/ Vollen wir gegen Sie vñ die Herren/ mit
günstigem gnädigem willen/ auch freundlichen diensten zuer-
kennen/ vnd zu erwidern vndergeffen sein/ Die Herren vñnd
En h hierbey Göttlicher gnaden walzung befehlend.
Datum Breslaw den 27. Junij. des 1634 Jahres.

Von Gottes gnaden Carll Friedrich /
Herzog zu Münsterberg in Schlesien/ zur
Nessen/ Grafe zu Glas / Herr auff Stern-
berg vñd Jaischwitz.

Carll Friedrich Herzog
zu Münsterberg.

Rathmanne der Stadt
Breslaw.

